

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีการศึกษาดังนี้

3.1 ประชากรที่ศึกษา

กลุ่มประชากรที่ศึกษากลุ่มหลักเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครโดยจัดกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต(บัณฑิตอาสาสมัคร) ประกอบด้วยบัณฑิตอาสาสมัคร รุ่นที่ 37 และรุ่นที่ 38 จำนวน 44 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักศึกษาหลักสูตรอาสาสมัครบริการสังคม จำนวน 30 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักศึกษาหลักสูตรสัมผัสนบพ จำนวน 18 คน

ส่วนกลุ่มประชากรที่เสริมให้ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้แก่ กลุ่มผู้จัดหลักสูตร ได้แก่เจ้าหน้าที่รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษา กลุ่มเจ้าหน้าที่โครงการที่เกี่ยวข้องและรวมถึงกลุ่มชาวบ้านที่รับนักศึกษาระหว่างจัดกิจกรรมของหลักสูตร จำนวน 15 คน จำแนกเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบและอาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตร 5 คน เจ้าหน้าที่โครงการ 5 คน และชาวบ้านที่รับนักศึกษา 5 คน

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลจากกลุ่มบุคคล ดำเนินการดังนี้

1). กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งได้แก่นักศึกษานั้น ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยแบบสัมภาษณ์ที่จัดสร้างขึ้นตามแนวคำถามการวิจัยเพื่อตอบใจทฤษฎีการวิจัยในเบื้องต้น เสร็จแล้วทำการสุ่มเลือกมาจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2). กลุ่มผู้รับผิดชอบจัดหลักสูตรและผู้ร่วมเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมของหลักสูตร ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Dept Interview) โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถามที่เตรียมไว้อย่างกว้างๆ

ข้อมูลเอกสาร ดำเนินการดังนี้

1). ศึกษาข้อมูลจากเอกสารของสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ได้แก่ คู่มือหลักสูตร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สำนักบัณฑิตอาสาสมัครดำเนินการ เอกสารสรุปผลการสัมมนาการจัดกิจกรรมของหลักสูตรต่างๆ

2). ข้อมูลเอกสาร ใช้การอ่าน จัดแบ่งหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาเอกสารตามคำถามวิจัย (Content Analysis)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตีความตามเนื้อหา โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและจำแนกวิเคราะห์ตามประเด็นคำถามการวิจัย ส่วนการตรวจสอบข้อมูลและผลการศึกษา ใช้วิธีการจัดประชุมเพื่อเสนอผลการศึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง

3.4 ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษานี้มีข้อจำกัดอย่างมากในเรื่องเงื่อนไขของเวลาในการทำการวิจัยซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นมากสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบุคคลหลายกลุ่มและต้องสังเคราะห์งานด้านเอกสารไปพร้อมๆกัน

3.5 แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ความคิดเห็นต่อแนวคิด รูปแบบ วิธีการ

1. ท่านเกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครอย่างไรบ้าง
2. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครลักษณะนี้มีความสำคัญ
 - ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือไม่ /อย่างไร
 - ต่อหน่วยงานของท่านหรือไม่ /อย่างไร
 - ต่อชุมชนของท่านหรือไม่ /อย่างไร
3. ท่านคิดว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครลักษณะนี้เหมาะสมหรือไม่อย่างไร
4. ท่านคิดว่ากระบวนการ/ขั้นตอนการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครลักษณะนี้เหมาะสมหรือไม่อย่างไร
5. ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างไร
6. ปัญหาและอุปสรรคเป็นอย่างไร ควรปรับอย่างไรบ้างหากจัดในครั้งต่อไป
7. ท่านคิดว่าการจัดให้นักศึกษาสัมผัสชนบทนี้ จะทำให้นักศึกษามีจิตสำนึกที่จะทำงานเพื่อสังคมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อหรือไม่ อย่างไร

ความคิดเห็นต่อแนวทางการปรับปรุงงานพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครในอนาคต

- 8.แนวคิด รูปแบบ วิธีการ ที่เหมาะสม/สอดคล้องกับบริบทของเยาวชนและสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร
- 9.การพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครควรมีปัจจัยอะไรบ้าง
 - ปัจจัยที่จะส่งเสริมให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกอาสาสมัคร
 - ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

3.6 แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นต่อแนวคิด รูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัคร

1. เหตุผลของท่านในการเข้าร่วมกิจกรรมหลักสูตร(หลักสูตรบัณฑิตอาสาสมัคร/หลักสูตรอาสาสมัครบริการสังคม/หลักสูตรสัมพันธ์ชุมชน)
2. ท่านเข้าใจความหมายของคำว่าอาสาสมัครอย่างไร
3. ท่านเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครอย่างไรบ้าง
4. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครตามหลักสูตรลักษณะนี้มีความสำคัญ
 - ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือไม่ /อย่างไร
 - ต่อหน่วยงานหรือไม่ /อย่างไร
 - ต่อชุมชนหรือไม่ /อย่างไร
5. ท่านคิดว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครตามหลักสูตรลักษณะนี้ เหมาะสมหรือไม่อย่างไร หากไม่เหมาะสมควรปรับปรุงอย่างไร
6. ท่านคิดว่ากระบวนการ/ขั้นตอนการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครตามหลักสูตรลักษณะนี้ เหมาะสมหรือไม่อย่างไร
7. ผลที่ท่านได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรเป็นอย่างไร
8. ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรนี้ จะทำให้นักศึกษามีจิตสำนึกที่จะทำงานเพื่อสังคมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อหรือไม่ อย่างไร

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการปรับปรุงงานพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครในอนาคต

9. แนวคิด รูปแบบ วิธีการ ที่เหมาะสม/สอดคล้องกับบริบทของเยาวชนและสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร
10. การพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครควรมีปัจจัยอะไรบ้าง
 - ปัจจัยที่จะส่งเสริมให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกอาสาสมัคร
 - ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค
11. ท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆหรือไม่/อย่างไร